

Kommuneplanens samfunnsdel

Sammen for Alvdal – inn i framtida

Høringsutgave, sist revidert 26.11.2025

Behandlet i kommunestyret 18.12.2025

**Alvdal
kommune**

Innhold

Innledning.....	3
Sammendrag – kommuneplanen kort fortalt	3
Hvem er (vi i) Alvdal?.....	4
Alvdal er midt i verda	5
Hvilke utfordringer står vi overfor i Alvdal?	5
Arealregnskap	10
Visjon	11
Satsingsområder og mål	11
Alvdal er attraktiv og nyskapende.....	11
Alvdal tar ansvar for en helhetlig forvaltning av naturen og miljøet	12
Alvdal er et levende og trygt lokalsamfunn, der alle har mulighet til å leve et godt liv	13
Hvordan skal vi jobbe for å nå målene?	15
I Alvdal er vi sammen om å nå målene	15
Alvdal kommune er en innbyggerorientert og åpen organisasjon	15
Arealstrategi.....	16
Forklaringer på ord og begreper	19
Kilder	21

Innledning

Ordføreren har ordet til sluttbehandling.

Sammendrag – kommuneplanen kort fortalt

Alvdal står overfor komplekse utfordringer som krever helhetlige løsninger: aldrende befolkning, klimaendringer, press på natur og arealer, samt behov for grønn omstilling og robust beredskap.

Samfunnsdelen tar utgangspunkt i visjonen «Sammen for Alvdal – inn i framtida», med satsing på tre hovedområder:

1. Attraktiv og nyskapende kommune: tilrettelegging for boliger, næringsutvikling, grønn omstilling og innovasjon, kompetanseheving og styrking av det regionale samarbeidet.
2. Helhetlig forvaltning av natur og miljø: redusere arealforbruk, bevare naturmangfold, prioritere fortetting, øke lokal grønn energiproduksjon og grønn transport.
3. Levende og trygt lokalsamfunn: forebygging av utenforskap og ensomhet, møteplasser, inkludering, mangfoldig boligtilbud, gode oppvekstvilkår, helhetlig sentrumsutvikling, frivillighet og beredskap.

Arealstrategien vektlegger gjenbruk av grå arealer, jordvern, stedstilpasset utvikling og kompakt sentrumsutvikling langs aksene Steia-Steimosletta.

Regionalt samarbeid i Nord-Østerdalen er avgjørende for utdanningstilbud, arbeidskraft og tjenestetilbud. Planen bygger på lokal kultur, natur og historie, og skal bidra til et bærekraftig, attraktivt og inkluderende Alvdal.

Hvem er (vi i) Alvdal?

- Det bor 2508 mennesker i Alvdal
- Det er forventet at vi har 2432 innbyggere i 2040.
- Antallet personer over 80 år er forventet å øke med 67 % fram mot 2040.
- 84 % av de over 75 år i Alvdal bor i eneboliger.
- 39,4 % av befolkningen over 18 år bor alene (med og uten barn).
- I Alvdal bor de aller fleste i eneboliger, samtidig bor 6,8 % av befolkningen trangt.
- Alvdal har et sentralisert skoletilbud med ny barneskole. 62 % av skoleelevene får skoleskyss.
- 29 % av de sysselsatte jobber i sekundærnæringer
- 504 personer pendler inn til kommunen, 415 personer pendler ut
- I Alvdal bor 33 % på en landbrukseiendom, og jordbruk, skogbruk og fiske er den fjerde største næringa i kommunen.
- Alvdal kommune har en spredt bosetting med mange grender, samtidig ligger sentrum midt i kommunen.
- Den korteste vegen mellom Oslo og Trondheim går på riksveg 3 gjennom Østerdalen og Alvdal. Rv. 3 har en ÅDT på opptil 4660 gjennom Alvdal, med opptil 30 % lange kjøretøy.
- Hoveddelen av boligene i Alvdal er eneboliger / våningshus.
- 18 % leier bolig.
- I Alvdal er det 725 fritidsboliger.
- I 2024 hadde Alvdal 7 210 overnattinger, 54 % var utenlandske gjester (Tyskland og Sverige størst).
- 23,9 % av barna i Alvdal har plass i kulturskolen.
- I Alvdal er det 528 registrerte kulturminner (i Riksantikvarens database), av disse er 184 bebyggelse og infrastruktur, 342 arkeologiske minner (119 av disse er fangstlokaliteter) og 2 kirkesteder.
- I 2024 ble det lånt 4999 bøker på biblioteket.
- 11% av bilene i kommunen er elbiler. Alvdal har 90 hurtigladere.¹
- 3 % av kommunens ubebygde areal er jordbruksareal, 44 % er skog.

¹ Til sammenligning: Elverum har 52 hurtigladere og 16 % elbiler.

Alvdal er midt i verda

Alvdal midt i verda er vår styrke. Den sentrale plasseringen gir oss store muligheter, men det bidrar også til å skape et utfordringsbilde for kommunen. Alvdal blir påvirket av globale og nasjonale trender:

- Rask teknologisk utvikling
- Klimaendringer, klimarisiko og miljøutfordringer
- Endringer i den geopolitiske situasjonen
- Globalisering, som påvirker nasjonale forhold og rammebetingelser
- Tap av natur
- Større risiko for uønskede hendelser og beredskapen utfordres på nye områder
- Urbanisering og sentralisering
- Moderat befolkningsvekst og flere eldre, færre barn og færre i yrkesaktiv alder
- Høye forventninger og knappe offentlige økonomiske ressurser
- Variasjon i samfunnsdeltakelsen blant innbyggerne og endringer i frivilligheten

Framtidas utfordringer er komplekse. Verken problemet eller løsningen er tydelig definert, og forståelsen av utfordringene kan endre seg over tid. Flere av utfordringene henger sammen eller påvirker hverandre samtidig. Mange av utfordringene vi står overfor kan heller ikke løses lokalt eller av Alvdal alene.

Hvilke utfordringer står vi overfor i Alvdal?

Steds- og sentrumsutvikling

Skal vi ha et levende og inkluderende lokalsamfunn må vi ha et tilbud av arbeidsplasser, boliger, handel, service, tjenester, aktiviteter og kultur som er attraktivt for folk som bor i eller ønsker å bosette seg i Alvdal. Samtidig må vi forme Alvdal på en måte som bygger på stedets identitet og karakter og som videreutvikler de kvalitetene Alvdal har.

Globale og nasjonale endringer i handelsmønsteret påvirker den lokale handelen i Alvdal. Det er utbyggerinteresser som ønsker videre utvikling av detaljvarehandel på Steimosletta. Nærheten til riksvei 3 trekkes fram som en viktig fordel, da det gir gode muligheter for å tiltrekke seg kunder på gjennomreise. Etablering av mer detaljvarehandel på Steimosletta vil med stor sannsynlighet påvirke tilbudet på Steia, og må bety en ny utvikling på Steia dersom Steia skal opprettholdes som sentrum.

Steia og Steimosletta fyller ulike roller som møte- og handelsplasser. Steimosletta er bilbasert, har et storhandelskonsept og er utviklet over de siste 60 årene. Steia er en kulturhistorisk viktig stasjonsby med bebyggelse fra de siste 150 årene, med tettere avstand mellom husene, samt torg og parkdannelser. Det gir en annen skala og et annet bymiljø. I tillegg ligger Steia i umiddelbar nærhet til de største nåværende og framtidige boligområdene i Alvdal. Steimosletta kan ikke oppnå de samme urbane kvalitetene som Steia har opparbeidet gjennom mange år som stasjonsby og kommunens sentrum. Skal Alvdal fortsatt ha et sentrum med bymessige kvaliteter må det være Steia.

Boligmarkedet i Alvdal er stramt, med få brukte boliger til salgs. De siste 6 årene er det solgt i gjennomsnitt 11 brukte boliger per år, 75 % av disse er eneboliger. Av de brukte boligene som selges hvert år er det svært få rekkehus, tomannsbolig og leiligheter.

Over 85 % av boligene i Alvdal er eneboliger. Samtidig er det en økende etterspørsel etter mindre boligtyper som universelt tilgjengelige leiligheter i blokk eller flermannsbolig sentralt i Alvdal. De siste 20 årene er det bygget like mange nye eneboliger som det er bygget tomannsboliger, samt at antallet rekkehus og andre mindre boligtyper har økt. Prisen for nye boliger er langt høyere per kvadratmeter enn prisen for brukte boliger. Det gjør det utfordrende for folk som ønsker å flytte fra enebolig til leilighet å ha tilstrekkelig kjøpekraft. Det kan være medvirkende årsak til at det er få brukte eneboliger til salgs, og dermed vanskelig for tilflyttende familier å finne egnet bolig.

I Alvdal trives folk i nærmiljøet sitt - de fleste føler tilhørighet til stedet der de bor og de føler seg trygge når de er ute og går i nærmiljøet sitt.² Over halvparten av ungdommene i Alvdal på videregående skole oppgir at de er svært fornøyde med lokalmiljøet der de bor.³ Samtidig er det en klar overvekt av ungdommene som opplever kollektivtilbudet, kulturtilbudet og tilbudet av møteplasser for å treffe andre unge på fritida som middels eller dårlig.⁴

Over halvparten av ungdommene i ungdomsskolen og videregående skole er med på en organisert fritidsaktivitet. Det er en økning sammenlignet med 2020 og 2021.⁵ Samtidig innebærer det at veldig mange ungdommer i Alvdal ikke deltar i organiserte aktiviteter, og må ha tilgang til andre sosiale arenaer.

Klima- og naturkrisen

Klimaendringene gir oss utfordringer, og klimatilpasning blir stadig viktigere. Virkningene av klimarelaterte hendelser blir stadig mer alvorlige. Å ta hensyn til naturfarer er avgjørende i arealplanleggingen. Kommunens beredskapsplaner må hensynta at for eksempel ekstremvær kan føre til at infrastruktur for både veg, bane, elektrisitet og mobilkommunikasjon kan bli satt ut av spill over lengre tid.

Det er en forventning fra nasjonalt hold om at kommunen gjennom planlegging legger til rette for reduksjon av klimautslipp, reduksjon i arealforbruk og hindrer tap av natur. Det innebærer at vi må legge til rette for blant annet økt gjenbruk av bygningsmasse, fortetting innenfor allerede bebygde områder og at vi ikke tar i bruk områder med viktig biologisk mangfold til utbygging.

Naturen har en sterk egenverdi. Kommunen har et særskilt ansvar for å medvirke til bevaring av naturmangfoldet, gjennom blant annet forvaltning av villreinens leveområder, hindre nedbygging av myr og sikre utvalgte naturtyper gjennom naturmangfoldloven. Både tilgjengelig og urørt natur er noen av Alvdals største kvaliteter og verdier. Skal vi fortsette å tilby innbyggere og tilreisende kortreiste naturopplevelser og tilgangen til urørt fjell og natur, må vi se på muligheter for å kanalisere ferdselen til steder hvor konsekvensene for naturverdier er minst.

² Folkehelseundersøkelsen 2023

³ Ungdata 2024

⁴ Ungdata 2024

⁵ Ungdata 2020, 2021 og 2024

Tilgangen til nærturområder, grønne lunger og rekreasjonsarealer er viktig for folkehelsa. Press på nedbygging og omdisponering av denne typen arealer er utfordrende. Alvdal har et aktivt turlag og mange engasjerte innbyggere som sørger for tilrettelegging av turmål og merking av stier. Gode turmuligheter, grøntområder og idretts- og lekearealer, spesielt i nærheten av der folk bor, bidrar til bedre fysisk og psykisk helse for innbyggerne. De fleste innbyggerne i Alvdal opplever tilbudet av slike områder som svært god.⁶ Samtidig har vi et stort forbedringspotensial når det gjelder trygg tilgang til lekearealer, der under halvparten av innbyggerne har tilgang til slike arealer uten å måtte krysse veg med høy fartsgrense eller mye trafikk.

Omstilling til et grønnere samfunn

Overgangen til et mer bærekraftig samfunn skjer ikke av seg selv. Grønn omstilling krever satsingsvilje, samarbeid og lokal drivkraft. Vektlegging av gjenbruk, sirkulær økonomi, kort transportavstand og reduksjon av klimagassutslipp er viktige faktorer i omstillingen.

Tilgang på fornybar energi er en nøkkelfaktor i det grønne skiftet. Både industri, hurtigludere og andre tiltak er avhengige av at energien finnes der behovet er og at nettkapasiteten er. Etablering av ny produksjon av fornybar energi der behovet for å bruke energien er, kan gi både stor miljøgevinst, vekst og nyetableringer. Det krever samtidig vurdering av hensynet til økt energiproduksjon opp mot andre hensyn. Temakartet for regionale føringer for sol- og vindkraft viser at mange områder i Alvdal er uaktuelle for sol- og vindkraft når man skal ta hensyn til urørte naturområder, villrein, myr og andre naturverdier.⁷

Næringslivet i Alvdal er framoverlent og viser en betydelig vilje til å satse. Alvdal har mange gründere og god gründerånd. Stadig nye ideer og initiativ spirer fram, og mange ser mulighetene lokalt og i det grønne skiftet, enten det handler om teknologi, tjenester eller lokal matproduksjon.

I Alvdal står landbruket sterkt. Flere unge tar over stafettpinnen, og kombinerer tradisjon med innovasjon. Gårdbrukerne i Alvdal er matprodusenter, men også kulturarbeidere og forvaltere av landskap og lokalsamfunn.

Kamp om arealene

Selv om Alvdal relativt sett har mye areal per person, er likevel naturen og kulturlandskapet begrensede ressurser. De bebygde delene av kommunen er omkranset av landbruksområder, elver og vann, skog og fjell. Som kommune har vi et ansvar for at vi ikke bygger ned natur framfor å utnytte bebygde arealer bedre.

Bedre utnytting av bebygde og grå arealer gjennom fortetting og endring er mer komplekst enn å ta i bruk ubebygde mark til utbyggingsformål, og det kan være mer tid- og kostnadskrevende. For å få det til må alle aktører samarbeide om løsninger som er bærekraftige for samfunnet.

Nærheten til riksvei 3 er et viktig fortrinn for Alvdal. Det gjør at vi har mulighet til å tilrettelegge for kort vei fra næringsarealer til transportsystemet. Samtidig blir det en utfordring når «alle» vil

⁶ Folkehelseundersøkelsen 2023

⁷ Innsynskart for forslag til regionale føringer for sol- og vindkraft i Innlandet fylke, <https://experience.arcgis.com/experience/9252199f75b842ffbe89a624a30f434f/page/Prosjektag-1?locale=no&views=Kartlag,Vindkraft>

lokalisere seg langs rv. 3 og hovedfartsårene, når de ubebygde områdene nært infrastrukturen i all hovedsak består av landbruksarealer og elver.

Skal vi utnytte vårt fortrinn må vi også sørge for at rett næring lokaliseres på rett sted. Støyende virksomheter i nærhet til boliger bidrar til interessekonflikter og kan bidra til lavere bokvalitet.

Befolkningsutvikling og folkehelse

Befolkningen i Alvdal blir stadig eldre, og mange unge flytter ut av bygda for å ta utdanning. Kommunens tjeneste- og boligtilbud må tilpasses den aldrende befolkningen, og det er kanskje behov for at vi tenker nytt om boligtilbud og omsorgsløsninger.

Å opprettholde befolkningsgrunnlaget er viktig for at kommunen og regionen skal ha tilgang på tilstrekkelig arbeidskraft. For å få folk til å bli værende og få de som har flytta ut av bygda til å flytte hjem igjen, må vi ha et attraktivt arbeidsmarked og fritidstilbud for unge voksne, i tillegg til gode oppvekstsvilkår. Sammenlignet med tall for Innlandet og Norge er det nesten 60 % færre i Alvdal som tror de vil ta høyere utdanning.⁸ Det gir et potensial for å kunne holde unge voksne boende i kommunen.

Tall fra folkehelseundersøkelsen i Alvdal viser at det er folk i kommunen vår som opplever økonomiske og sosiale utfordringer. En fjerdedel sier at det er vanskelig å få pengene til å strekke til i hverdagen, og det er mange som kjenner på ensomhet og utenforskap. Samtidig viser undersøkelsen at det finnes sterke fellesskap – halvparten sier det er lett å få hjelp fra naboer. Dette er stryker vi må bygge videre på.

Et samfunn der folk kjenner hverandre, hjelper hverandre og har noe å være en del av, er også et samfunn som står sterkere i møte med framtidens utfordringer. Inkludering, møteplasser og tidlig innsats bør derfor stå på agendaen.

Trusler mot trygghet og samfunnssikkerhet

Kommunen er førstelinje i kriseberedskapen, og må sørge for innbyggere og andre som oppholder seg i kommunen, sin trygghet og sikkerhet. Kommunens arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap handler om å forebygge uønskede hendelser og sikre rask gjenoppretting av tjenester. Alvdal kommune gjennomførte i 2024 en risiko- og sårbarhetsanalyse der det ble kartlagt hvilke hendelser kommunen må være spesielt forberedt på i framtida. Denne analysen ble gjort i samarbeid med nabokommuner og andre beredskapsaktører. Analysen viser at kommunen er godt rustet til å opprettholde drift under ulike typer hendelser.

Gjennomførte ROS-analyser viser at Alvdal står ovenfor et komplekst utfordringsbilde, der både globale og lokale faktorer påvirker kommunens beredskapsevne. De mest sentrale risikoområdene er klimaendringer, cybertrusler og ikt avhengighet, pandemier og forsyningssikkerhet. I tillegg gjør den geopolitiske situasjonen i verden at kommunene også må forberede seg på konsekvenser av krigshandlinger. Eksempelvis forsyningslinjer, energitilgang og kritiske samfunnsfunksjoner.

⁸ Ungdata 2024

Alvdal ligger sentralt langs både Rørosbanen, riksveg 3 og fylkesvei 29. Det er en trygghet og styrke å være tett koblet til hovedvegnettet, samtidig blir vi sårbare for hendelser andre steder, som påvirker både «åpningstider» og trafikkmengdene på veg og bane. Rv. 3 er både hovedfartsåre fra Trondheim til Oslo og en viktig lokalveg for trafikk innad i kommunen. Den sentrale plasseringen bidrar til at Alvdal til enhver tid har mange gjennomreisende i bygda, og er blitt et knutepunkt når det gjelder elbillading og fylling av drivstoff. Erfaringer etter ekstremvær med utfall av strømmettet viser at det er lite forutsigbart hvor mange mennesker som kommunen vil måtte ta hånd om i ulike hendelser.

Landbruket i Alvdal er en viktig beredskapsressurs, lokal matproduksjon gir grunnlag for økt selvberging og forsyningssikkerhet, spesielt ved langvarige kriser.

Nye aktsomhetskart viser at mange områder i Alvdal er utsatt for flomfare og fare skred, og at det er nødvendig å ha økt fokus på naturfarer og klimarelaterte hendelser i arealplanleggingen.

Regionalt samarbeid

Samarbeidet i fjellregionen er viktig for Alvdal. Det gjør at vi kan få en mer helhetlig tilnærming til de overordnede utfordringene og bruke de felles ressursene våre til å skape holdbare løsninger som gagnar hele regionen. For å løse framtidens utfordringer må samarbeidet med nabokommunene styrkes og videreutvikles.

Samarbeidet i Nord Østerdalen er avgjørende for å ha et bredt og faglig godt tilbud til innbyggere og arbeidstakere, både innenfor offentlige tjenester, fritids- og kulturtilbud, utdanning og næringsliv.

Alvdal er en del av arbeidsmarkedsregionen i Nord Østerdalen, og vi må se vårt arbeidsplassstilbud i denne sammenhengen. Vi må spille på Alvdals styrker innen bl.a. landbruk, næringsmiddelindustri og entreprenør- og transportbransjen. Til sammen må regionen tilby et variert og robust arbeidsmarked, som gjør at folk i Alvdal og nabokommunene kan bruke sin kompetanse og som gjør det attraktivt å bo og arbeide i regionen.

Skal næringslivet i Alvdal og Fjellregionen fortsette å utvikle seg i positiv retning, er vi avhengige av tilgang på arbeidskraft med riktig kompetanse. Eldrebølgen skaper et større behov for helsearbeidere, samtidig som det er rekrutteringsutfordringer også i andre fagområder, både i offentlig og privat næringsliv. En satsing på kvalifisering av arbeidstakere, utdannings- og aktivitetstilbud som får flere ut i jobb med riktig kompetanse kan være avgjørende. Samarbeid mellom regionens utdanningsinstitusjoner, næringslivet og kommunene er viktig for å opprettholde et sterkt utdannings- og kvalifiseringstilbud i regionen som gjør Alvdal attraktiv som bo- og arbeidskommune.

Med stadig strammere kommuneøkonomi er det utfordrende å skulle tilby alle tjenester lokalt uten samarbeid med andre, både innenfor lovpålagte tjenester og innenfor fritids- og kulturtilbud. Alvdal ligger strategisk plassert nært regionssenteret Tynset. Det skaper store muligheter for samarbeid om både kommunale tjenester og om et attraktivt fritidstilbud for både unge og voksne. Å utnytte disse mulighetene gir større og sterkere fagmiljøer for de ansatte og et mer variert tilbud for befolkningen. Begge deler kan bidra til at økt attraktivitet for Alvdal som bo- og arbeidskommune.

Arealregnskap

Arealregnskap for hele Alvdal kommune, basert på areal- og naturregnskap for Innlandet fylkeskommune.⁹ Arealregnskapet inkluderer også arealer innenfor kommunedelplan Savalen.

	Areal- formål	Totalt areal	Kalkulert plan- reserve	Arealkonflikter i planreserven								
				Fersk -vann	Full- dyrka jord	Inn- marks- beite	Myr	Over- flate- dyrka jord	Flom- soner (flom- fare)	Villrein kalvings- område	Villrein trekk- område	Villrein leve- område
Byggeområder	Bolig eller sentrums- formål	1738	698		19,0	3,7		1,6			0,8	
	Fritids- bebyggelse	5583	5369	0,9	2,9		30,5			26,9		2288,9
	Kombinerte formål	1217	955	0,5	11,6		51,0		6,6			711,4
	Handel	13	0									
	Tjeneste- yting	244	71		3,6							4,2
	Turistformål	2181										
	Nærings- virksomhet	527	124		20,7				7,7			
	Råstoff- utvinning	1175	854							455,1		709,7
	Idretts- anlegg	251	80		0,9					12,7		12,7
	LNFR spredt bolig og fritid	8063										
Grønn- struktur	Blågrønn struktur	1858										
	Samferdsels- anlegg	1832	113	0,1	4,0	0,3			17,3		0,9	10,4
Totalt		24682	8264	1,5	62,5	4,1	81,6	1,6	31,5	494,7	1,7	3737,2

Forklaring til arealregnskapet

Arealregnskapet inneholder ikke alle arealformål i kommuneplanen. Eksempelvis er ikke LNFR spredt bolig og fritid, turistformål og blågrønnstruktur beregnet, fordi arealformålene ikke egner seg for planreserveberegning.

Kalkulert planreserve betyr areal som er avsatt i kommuneplanen og/eller regulert i reguleringsplan, og som analysen mener er egnet for bebyggelse eller ikke allerede bygget ut.

For LNFR med spredt bolig- eller fritidsbebyggelse kan reserven oppgis i antall enheter:

Spredt fritidsbebyggelse: 95 enheter gjenstår av 100 enheter som er avsatt i planer.¹⁰

Spredt boligbebyggelse: 35 enheter gjenstår av 38 enheter som er avsatt i planer.

For arealkonflikter gjøres det oppmerksom på at noen arealtyper har overlappende konfliktområder.

⁹ Areal- og naturregnskap for Innlandet 2025, basert på tall per 31.12.2024, <https://arealregnskap-innlandet.hub.arcgis.com/>

¹⁰ Inkluderer ikke enheter innenfor kommunedelplan for Savalen.

Visjon

Sammen for Alvdal – inn i framtida

Alvdal skal være et samfunn som vokser med styrke fra sine røtter og skyter fart mot framtida.

- Vi bygger på det ekte, det nære og det lokale – sammen og med stolthet over vår kultur, natur og historie.
- Vi tenker stort, handler modig og utvikler oss med blikket rettet mot nye horisonter.
- Vi er midt i verden – et sted der tradisjon og innovasjon møtes, og hvor mennesker og ideer får rom til å vokse.

Satsingsområder og mål

Vi står overfor store og komplekse samfunnsutfordringer, som krever helhetlige tilnærminger.

Et robust lokalsamfunn kjennetegnes av god beredskap, forebygging og evne til å håndtere kriser, både naturbaserte og sosiale. Samtidig må vi som samfunn tenke bærekraft i alle ledd, med løsninger som er ansvarlige og framtidsretta.

Utfordringene vi står overfor kan ikke løses av én sektor alene. Derfor er våre satsingsområder sektorovergripende og tverrfaglige. Hvert satsingsområde skal bidra til å løse flere utfordringer, og styrke samspillet mellom aktører og fagområder.

For å møte samfunnsutfordringene har vi valgt å prioritere satsingsområder. Disse skal fungere som bærebjelker Alvdal sitt arbeid med å utvikle et mer bærekraftig og inkluderende samfunn. For de tre satsingsområdene setter vi konkrete mål, som sammen også bidrar til å oppfylle ulike delmål på FNs liste over bærekraftsmål.

Alvdal er attraktiv og nyskapende

Hvorfor?

Alvdal skal være en kommune som tiltrekker seg mennesker, ideer og investeringer. Det handler om å få til lokal verdiskaping, tilflytting og økonomisk vekst. Gjennom grønn omstilling og et variert næringsliv skal vi skape et samfunn som er kompetent, omstillingsdyktig og framtidsrettet. Alvdal ønsker å være et skapende miljø med høy tiltrekningskraft – et sted folk ønsker å bo, jobbe og utvikle seg.

Målene er å:

- Være en aktiv aktør i boligutviklingen og en pådriver for løsninger som reflekterer befolkningsutviklingen, og gir ulike muligheter til å komme inn i boligmarkedet eller bytte bolig når man har behov for det.
- Være en pådriver for utvikling av det regionale samarbeidet innenfor utdanning, arbeid, kommunale tjenester, fritidstilbud, energi, samfunnssikkerhet og beredskap.

- Jobbe for at offentlig sektor og privat næringsliv har tilgang på arbeidskraft med riktig kompetanse, gjennom satsing på og samarbeid om utdanningstilbud i regionen (blant annet Storsteigen videregående skole og Tynset høgskole- og studiesenter), å være et godt vertskap for Storsteigen videregående skole, motivere til flere lærlingeplasser og traineestillinger og tiltak som kvalifiserer flere innbyggere til jobbene som finnes i Alvdal.
- Styrke tilbudet til unge voksne gjennom møteplasser, aktiviteter og utdanningstilbud som gir grunn til å bli i – eller komme tilbake til – Alvdal.
- Utvikle nye, bærekraftige løsninger i omsorg og helsetjenester, som tar høyde for eldrebølgen og framtidens behov.
- Styrke det mangfoldige næringslivet, inkludert ikke-arealkrevende arbeidsplasser.
- Tilrettelegge for flere næringsarealer og -etableringer i tilknytning til rv. 3 og fylkesveinettet (hovedveinettet), og bedre utnyttelse av eksisterende næringsarealer.
- Utnytte lokal produksjon og lokal kompetanse for mer verdiskaping i Alvdal, og støtte landbruk, skogbruk, næringsmiddelindustri og næringer som baserer seg på lokale råvarer og produkter.
- Fremme et naturtilpasset og framtidsrettet landbruk, med fokus på ny teknologi, unge bønder, sjølberging og beredskap for økt bærekraft og effektivitet i landbruket.
- Støtte lokale gründere og utvikle gründerkompetanse gjennom tiltak og nettverk.
- Bidra til grønn omstilling og innovasjon i både offentlig og privat sektor.
- Styrke og utvikle bærekraftig turisme og reiseliv med fokus på matopplevelser, gårdsturisme, naturbaserte aktiviteter og opplevelsesturisme.
- Øke synligheten og attraktiviteten til Alvdal som sentralt stoppested og knutepunkt for reisende, med tydelig profilering basert på Aukrust, lokale reiselivsopplevelser og bærekraftige transportmuligheter.
- Bruke natur- og kulturarven som en ressurs i stedsutvikling og næringsutvikling
- Utnytte mulighetene som ligger i ny teknologi og digitalisering til å øke kvaliteten på kommunens tjenester.

Alvdal tar ansvar for en helhetlig forvaltning av naturen og miljøet

Hvorfor?

Naturen er en av Alvdals største kvaliteter og fortrinn. Det gir oss både et ansvar og en mulighet – til lokal energiproduksjon, klimatilpasning og for bevaring av naturverdier, reduksjon av arealforbruk og klimagassutslipp og utnyttelse av naturressursene våre til det beste for hele

Alvdal. Vi skal balansere miljøhensyn og utvikling gjennom helhetlig planlegging og forvaltning av naturen og miljøet i kommunen.

Målene er å:

- Utnytte allerede bebygde områder bedre, jobbe for å ta i bruk grå arealer til nye funksjoner og jobbe for økt sambruk av arealer.
- Arbeide for økt andel grønn transport og bærekraftige transportløsninger.
- Sørge for vedlikehold av eksisterende flomsikringer og økt flomforebygging i hoved- og sidevassdrag, klimarobust overvannshåndtering og at vi tar hensyn til naturfarer når vi planlegger nye utbygginger.
- Sikre felles infrastruktur mot naturfarer og øke samfunnet sin robusthet til å takle klimarelaterte hendelser i og utenfor Alvdal som påvirker lokalsamfunnet.
- Arbeide for økt lokal, grønn energiproduksjon og stabil strømforsyning, gjennom blant annet økt nettkapasitet.
- Ta vare på kvalitetene som ligger i at det er kort veg til naturen, lite folk og mye urørt natur i Alvdal, gjennom å styrke det sentrumsnære turisme- og fritidstilbudet, tilrettelegge stier og utfartsmuligheter primært nært tettbebyggelsen og kanalisere ferdsel og biltrafikk.
- Ta vare på Alvdal Vestfjells naturverdier gjennom sterk prioritering av vernehensyn utenfor tettstedsområdet vest for Glåma.
- Motvirke nedbygging av kulturlandskapet og dyrkbar mark, og arbeide for at seterulturen og seterlandskapet opprettholdes.
- Jobbe for økt attraktivitet for naturopplevelser på strekningen Jutulhogget – Tronfjell.
- Bidra til å tilrettelegge for mer gods på bane gjennom samarbeid med andre offentlige og private aktører.
- Arbeide for økt sirkularitet og gjenbruk av blant annet overskuddsmasser, møbler, gjenstander og bygninger for å minimere ressursforbruket.

Alvdal er et levende og trygt lokalsamfunn, der alle har mulighet til å leve et godt liv

Hvorfor?

Alvdal skal være et godt sted å bo, vokse opp, flytte til, vende tilbake til, jobbe og leve. For å få til det må vi sikre gode levekår, trygge nærmiljø, levende sentrumsområde, attraktive boligområder og sosial bærekraft. Vi må sørge for at det er sammenheng i steds- og sentrumsutviklingen slik at den skaper møteplasser og gode steder å være, samt at det er enkelt å komme til nødvendige

funksjoner og å møte andre mennesker. Vi må sikre at alle har sine basisbehov dekket, slik at alle har mulighet til å leve livet de ønsker. Folk i Alvdal og de gode nærmiljøene er noen av de viktigste ressursene vi har for å videreutvikle et levende og trygt lokalsamfunn.

Målene er å:

- Forebygge ensomhet og utenforskap og skape et inkluderende samfunn for alle.
- Drive aktiv inkludering gjennom å ha åpne og tilgjengelige møteplasser som styrker fellesskapet og fungerer på tvers av kulturer og generasjoner.
- Styrke sentrumsaksen Steia-Steimosletta med et bredt spekter av handel-, service-, tjeneste- og boligtilbud.
- Sikre et mangfoldig og bredt boligtilbud i kommunen, med boliger for alle livssituasjoner og aldre.
- Ta vare på grendene og sørge for at det er mulig å bygge boliger som styrker grendene.
- Ivareta og utvikle nærturområder og grønne lunger i nærheten av der folk bor, med tilrettelegging for opphold og aktivitet, og sikre trygge skoleveger for alle.
- Sikre arenaer for idrett, kunst- og kulturliv og tro- og livssyn, som skaper fellesskap og tilhørighet.
- Støtte opp under og utvikle den sterke frivilligheten og dugnadsånden i bygda.
- Planlegge langsiktig for å kunne håndtere kriser og styrke beredskapen.
- Sikre trygt drikkevann for alle.
- Samarbeide med nabokommuner og andre aktører for felles beredskap og sikkerhet knyttet til hendelser i eller som påvirker Alvdal.
- Informere og involvere innbyggere i beredskapsarbeidet, blant annet med å motivere for å ta ansvar for en egenberedskap.
- Styrke samarbeid med privat næringsliv med hensyn til beredskap.
- Videreutvikle de kommunale bolig-, helse- og omsorgstjenestene, bruke de ansattes kompetanse på de riktige oppgavene og forvalte kommunens bygningsmasse på en bærekraftig måte.
- Tette forventningsgapet mellom befolkningens ønsker og behov og den faktiske tjenesteutøvelsen fra kommunen, gjennom bedre kommunikasjon.
- Arbeide for at Alvdal er et aldersvennlig samfunn for alle aldre.
- Jobbe for at alle i Alvdal er i arbeid, aktivitet eller utdanning, gjennom å være pådriver for lærlingeplasser, ungdomssatsing og å få personer utenfor arbeidslivet inn i jobb.
- Videreutvikle leke- og læringsmiljøet for barn og unge slik at det styrker deres fysiske og psykiske helse.

Hvordan skal vi jobbe for å nå målene?

I Alvdal er vi sammen om å nå målene

Vi i Alvdalssamfunnet må samarbeide for å finne de gode løsningene som skal til for å nå målene og møte framtidens utfordringer.

Alvdal kommune skal være en framoverlent organisasjon som jobber på lag med lokalsamfunnet for å løse oppgavene. Vi har allerede et godt samarbeid med næringsliv, frivillighet, innbyggere, kommuner i Nord Østerdal og andre samfunnsaktører. Dette skal vi bygge videre på, slik at vi tar i bruk alle ressursene i lokalsamfunnet for den videre utviklingen av Alvdal.

Alvdal kommune er en innbyggerorientert og åpen organisasjon

Kommunen skal jobbe for å realisere målene i samfunnsdelen. Det skal kommunen gjøre gjennom:

- Helhetlig og tverrfaglig tilnærming
- Tydelig og inkluderende kommunikasjon
- Samarbeid og tillit
- Profesjonalitet og sterke fagmiljøer
- Digitalisering og ny teknologi

Arealstrategi

Arealstrategien sikrer at vi forvalter arealene i kommunen på en slik måte at det bidrar til satsingsområdene og realisering av målene.

Strategier for attraktivitet og nyskaping

- Tilrettelegge for grønn, lokal energiproduksjon som hensyntar avstander og naturverdier, og utbygging av nettkapasitet.
- Tilgjengeliggjøre godt egnete næringsarealer for ulike typer næringer, primært ved omdisponering og økt utnyttelse av eksisterende bebygde arealer og omdisponering av arealer som ikke er dyrka og dyrkbar jord, i tettstedsnære områder og langs rv. 3.
- Sørge for at rett næring lokaliseres på rett sted, gjennom å legge ABC-prinsippet til grunn for planlegging av næringsarealer, og sørge for at transportkrevende virksomheter lokaliseres tett på hovedvegnettet og støyende virksomheter plasseres i tilstrekkelig avstand til boligområder.
- Tilrettelegge for mangfoldig og flerfunksjonell arealbruk, og flere urbane kvaliteter i tettbebyggelsen.
- Sikre at vi har en stedstilpasset utvikling med vekt på lokalt særpreg, der stedlige kvaliteter som kulturminner- og miljø, byggeskikk, grønnstruktur og kulturlandskap benyttes til å skape gode omgivelser.

Strategier for helhetlig forvaltning av naturen og miljøet

- Prioritere utbygging i områder der vi kan utnytte eksisterende infrastruktur framfor områder hvor det må bygges ny infrastruktur.
- Prioritere utbygging som innebærer fortetting og/eller transformasjon av allerede bebygde områder og grå arealer, og utbygging som ligger i sammenheng med eksisterende byggeområder, før nye og ubebygde områder tas i bruk.
- Bevare grunnlaget for primærnæringene gjennom å hindre nedbygging av dyrka og dyrkbar jord.
- Tilbakeføre arealer som er i konflikt med naturverdier eller som ikke er aktuelle for utbygging til LNF-formål, og vurdere restaurering av natur hvis ubebygde områder tas i bruk.
- Ta vare på og utvikle friluftslivsområder.
- Sterk prioritering av vernehensyn i og i randområdene til Alvdal Vestfjell og sterk prioritering av utbyggingshensyn i områdene Tron/Østkjølen.
- Tilrettelegge for utnyttelse av naturressursene (råstoffutvinning, energiproduksjon) der dette ikke er i sterk konflikt med naturverdier og hensynet til gode bo- og nærmiljø.
- Det skal være minst mulig transportavstand mellom produksjonssted og bruk og transportnettet skal være dimensjonert for trafikkbelastningen.
- Sikre rehabilitering og fornying av avløpsnett, pumpestasjoner og renseanlegg, og mulighet for flere tilkoblinger, for å minimere forurensning til omgivelsene.

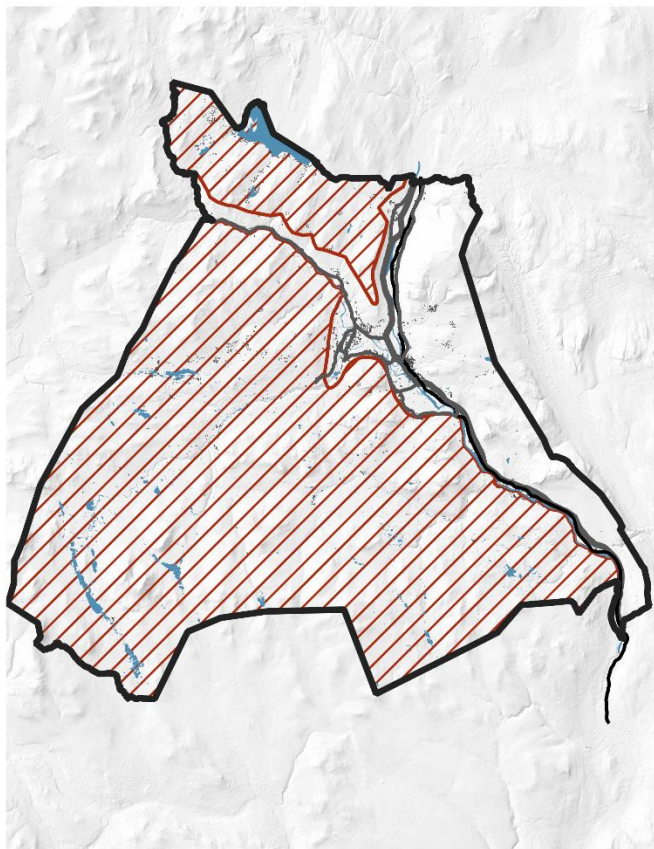
- Overskuddsmasser fra byggeprosjekter skal i størst mulig grad gjenbrukes, og håndtering av overskuddsmasser skal planlegges, og ses i sammenheng med øvrig tilgang på byggeråstoff.

Strategier for et levende og trygt lokalsamfunn

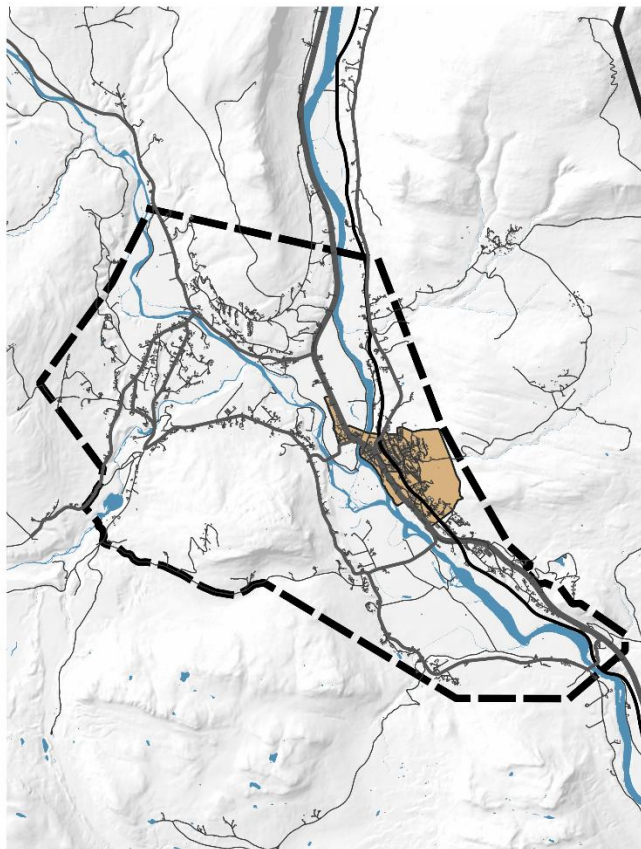
- Ta hensyn til potensial for skader fra naturfarer og klimarelaterte hendelser ved tilrettelegging for utbygging.
- Prioritere å tilrettelegge for utvikling av sentrumsnære boliger for alle livssituasjoner.
- Tilrettelegge for noe spredt boligutbygging i grendene.
- Sikre bokvalitet gjennom å sørge for at boliger har tilstrekkelig sikkerhet mot naturfarer, trygge skoleveger, tilgang på lys, luft og ute- og lekearealer med grønne kvaliteter.
- Legge til rette for sammenhengende infrastruktur for gående og syklende innenfor tettstedet.
- Prioritere kompakt utvikling langs sentrumsaksen, gjennom å bygge innenfra og ut, sørge for sammenheng mellom Steia og Steimosletta og sørge for at ny utvikling skaper omgivelser som det er godt å oppholde og bevege seg i til fots.
- Lokalisere handels-, service- og tjenestetilbud, arbeidsplassintensive virksomheter og boligtilbud slik at det styrker eksisterende sentrumsakse Steia-Steimosletta.
- Steia og Steimosletta skal utvikles med «ulik profil». Det vil si at kommunehuset og øvrige offentlige tjenester skal ligge på Steia. Store handelskonsepter skal lokaliseres til Steimosletta, hvor det ikke skal være boligutvikling.
- Eventuell etablering av mer detaljvarehandel på Steimosletta forutsetter at etableringen skjer fra sør til nord, slik at areal som er nærmest Steia tas i bruk til formålet først, for å sikre sammenhengende utvikling langs sentrumsaksen. Videre forutsetter det at infrastruktur og uteområder utformes med høy omgivelseskvalitet, tilpasses trafikkmengden og har trafiksikre forbindelser og tilrettelegging for gående og syklende.
- Videreutvikle sentrumsområdet som et aktivt og levende sted gjennom å tilrettelegge for nye funksjoner og ny arealbruk som bidrar til større mangfold og flere møteplasser både inne og ute.
- Tilrettelegge for friluftsmuligheter for alle, i nærheten av eksisterende og nye boligområder.
- Vurdere ulike boligpolitiske virkemidler i nye utbyggingsprosjekter/-områder.
- Bruke kommunens eiendommer og kommunale investeringer for å styrke boligtilbudet og bidra til boligmangfoldet.
- Prioritere innendørs og utendørs kultur- og idrettsarenaer og nærmiljøanlegg som skaper møteplasser for organisert og uorganisert aktivitet.

Arealstrategiske kart for Alvdal

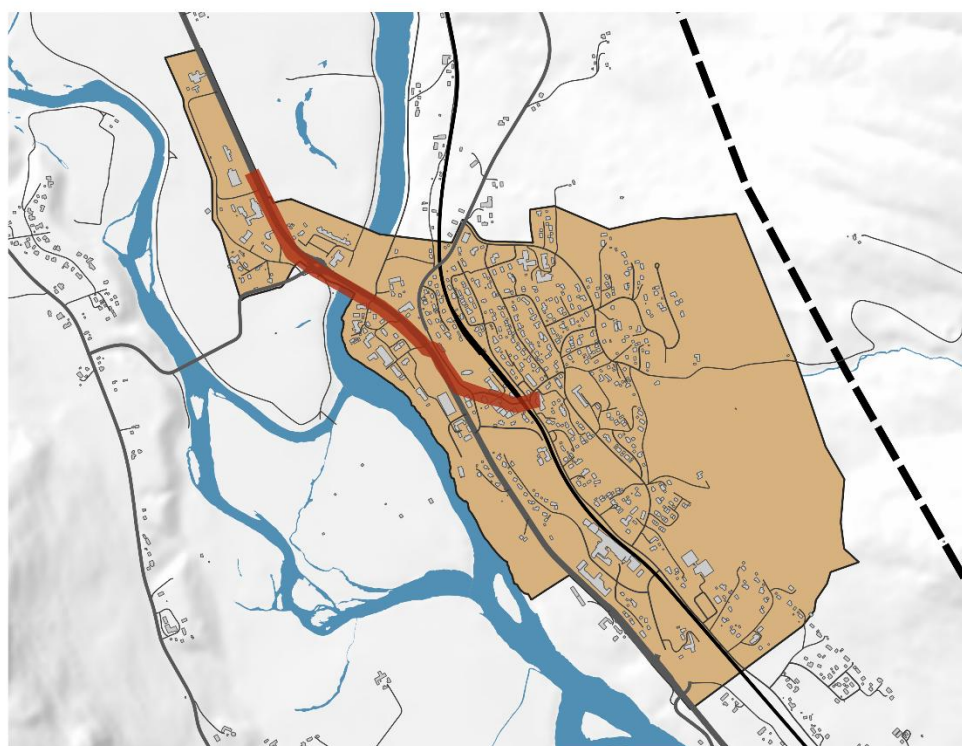
Alvdal kommune

Alvdal tettsted

Alvdal sentrum

Tegnforklaring

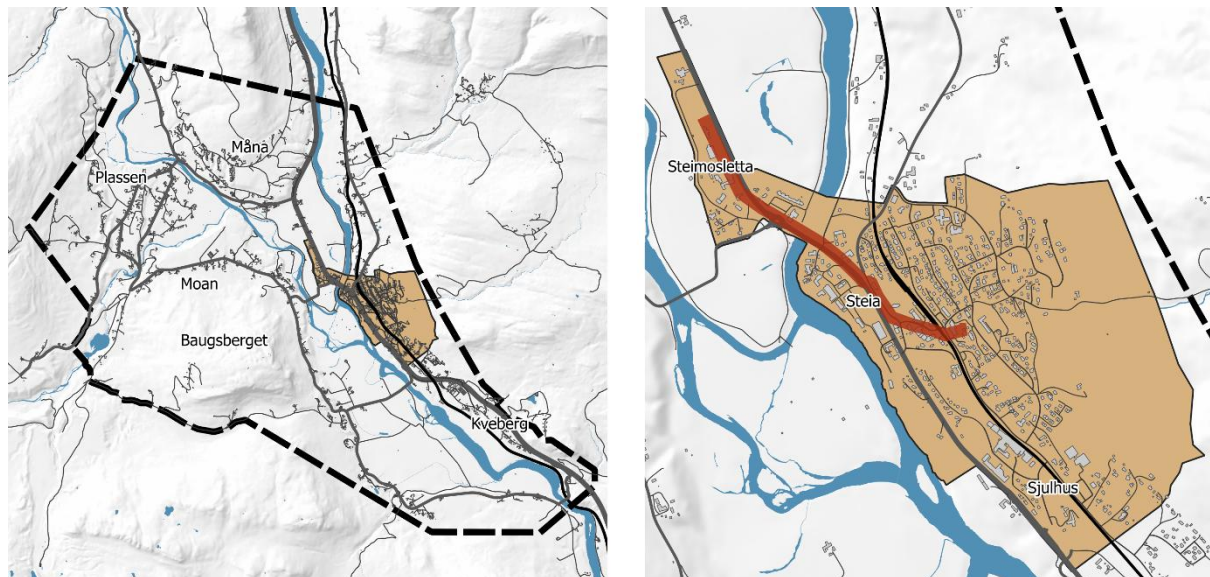
- Kommunegrense
- Fylkesveger
- Jernbane
- Kommunale veger
- Skogsbilveger
- Private veger
- Riksveg 3
- Bygninger
- Plangrense KDP Alvdal tettsted
- Sentrumsområdet
- Elv
- Innsjøer
- Områder hvor vern prioriteres
- Sentrumsaksen Steia - Steimosletta

Forklaringer på ord og begreper

Alvdal tettsted: Tettstedet er definert som planområdet for kommunedelplan for Alvdal tettsted (figur 1).

Sentrumsaksen: Sentrumsaksen Steia – Steimosletta er vist med rød linje i figur 1.

Sentrumsområdet: Sentrumsområdet tilsvarer avgrensningen av sentrumsområdet i kommunedelplan for Alvdal tettsted (figur 1).

Figur 1 Kartet til venstre viser omrisset av planområdet for kommunedelplan Alvdal tettsted med sort stiplet linje. Området tilsvarer tettstedet Alvdal i planen. Kartet høyre viser sentrumsområdet med brun farge og sentrumsaksen Steia-Steimosletta med rød linje.

Grønn transport: Nullutslipp-transportmidler og transportmidler som ikke bruker fossile drivstoff, samt sykkel og gange.

Grønn omstilling: forandring i mer miljøvennlig retning, herunder redusere klima- og miljøpåvirkning og reduksjon av klimagassutslipp.

Grønn energiproduksjon: Fornybar energiproduksjon som har minimal miljøpåvirkning. Fornyes naturlig og har generelt lave utslipp av klimagasser.

Grå arealer: Arealer som allerede er tatt i bruk, eller sterkt påvirket av menneskelig bygge- og anleggsaktivitet, herunder alle typer bebyggelse, konstruksjoner og permanent opparbeidet overflate samt tilhørende arealer.

Klimatilpasning: Å forstå konsekvensene av at klimaet endrer seg og iverksette tiltak for å på den ene siden hindre eller redusere skade, og på den andre siden utnytte mulighetene som endringene kan innebære.

Sirkulær økonomi: Utnytte naturressurser og produkter effektivt og så lenge som mulig, i et kretsløp der minst mulig ressurser går tapt.

Transformasjon: Endret bruk av bebygde arealer. Brukes om både store eller mindre, sammenhengende områder og om enkelttomter.

ABC-prinsippet: Lokalisering av rett virksomhet på rett sted.

A-områder: sentrale områder med kollektivtilgjengelighet, gangavstand til regionalt kollektivknutepunkt og god tilgjengelighet for gående og syklende.

A-virksomheter: virksomheter med høy tetthet av ansatte og mange besøkende per dag. Omfatter blant annet detaljvarehandel (unntatt dagligvarer og plasskrevende varegrupper), offentlig tjenestetilbud, kultur, service og servering, samt større kontorvirksomheter.

B-områder: områder med kollektivtilgjengelighet, med blanding av bolig og næring.

B-virksomheter: virksomheter med offentlig administrasjon med lokal funksjon (grunnskole, lokalbibliotek, fastlege) og mindre kontorvirksomheter.

C-områder: områder med god biltilgjengelighet og lav kollektivtilgjengelighet, nært kryssområder ved overordnet veinett.

C-virksomheter: virksomheter som skaper mye trafikk, spesielt tungtrafikk og godstransport, eksempelvis lager, industri og transportvirksomheter.

Restarealer: områder som ikke faller inn under kriteriene for A, B eller C-områder. Områdene har generelt lav tilgjengelighet for alle transportformer, eksempelvis er det områder med utnyttelse av naturressurser. Områdene egner seg ikke for etablering av virksomheter som genererer mye transport.

Kilder

Ungdata 2024

Folkehelseundersøkelsen 2023

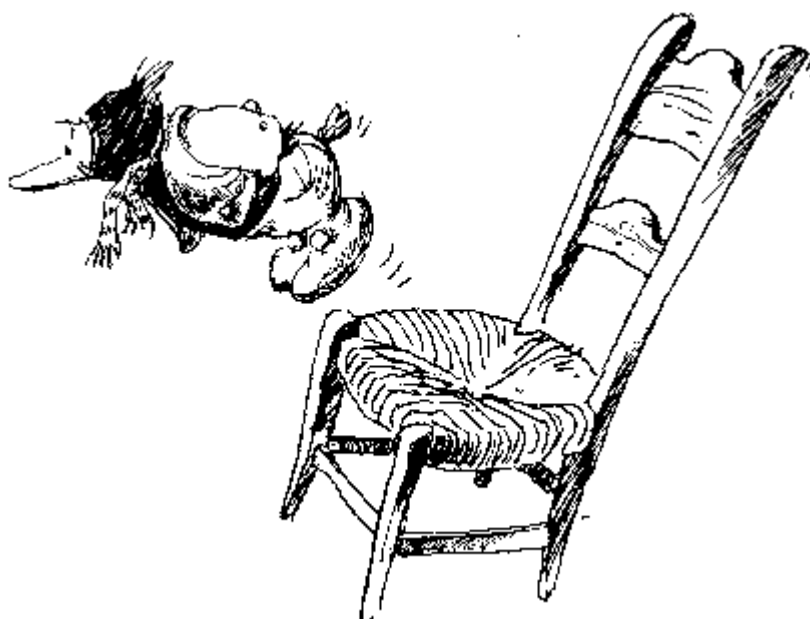
SSB

Innsynskart for forslag til regionale føringer for sol- og vindkraft

Statens vegvesen

Innlandsstatistikk

Areal- og naturregnskap for Innlandet

"Der det vanskelige er en bagatell
og det umulige en utfordring"